

نگاهی به حواشی تاریخی
شعر فارسی در قرن هفتم و هشتم
علی عبادی

سـرشناسـه: عبادی، علی، ۱۳۵۹-

عنوان و نام پدیدآور: راز یک غزل: نگاهی به حواشی تاریخی شعر فارسی در قرن هفتم و هشتم/علی عبادی؛

مشخصات نشر: بندرعباس . نشر سمت روشن کلمه، ۱۴۰۱

مشخصات ظاهری: ۲۰۲ص ۱۴/۵ در ۲۱/۵ س.م.

فروپـشت: روشنائی اندیشه؛ ۱۵

شابـک: ۹۷۸_۶۲۲_۵۳۷۳_۱۵_۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان دیگـر: نگاهی به حواشی تاریخی شعر فارسی در قرن هفتم و هشتم.

موضوع:

شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- تاریخ و نقد

Persian poetry -- 13th century -- History and criticism

شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- مجموعه‌ها

Persian poetry -- 13th century -- Collections

شعر فارسی -- قرن ۸ ق. -- تاریخ و نقد

Persian poetry -- 14th century -- History and criticism

شعر فارسی -- قرن ۸ ق. -- مجموعه‌ها

Persian poetry -- 14th century -- Collections

رده بندی کنگره: PIR۳۵۴۳

رده بندی دیویی: ۸۱۶/۰۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۰۸۴۶۰۲

اطلاعات رگورد کتابشناسی: فیا

نویسنده: علی عبادی

ناشر: سمت روشن کلمه

مدیر مسئول: بداله شهرجو

مدیر اجرایی: هانا زارعی

شابک: ۹۷۸_۶۲۲_۵۳۷۳_۱۵_۰

صفحه آرا: فروز زیره پور

طراح جلد: شهریار عبادی

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۴۰۱

چاپ و صحافی: قشقایی

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰/۰۰۰ تومان

بندرعباس، چهارراه فاطمیه، خیابان

شریعتی شمالی، کوچه جاودان ۴،

پشت کلینیک دندانپزشکی مهرگان،

ساختمان پارسا، طبقه دوم

تلفن: ۰۷۶۳۲۲۱۰۵۱۷

۰۹۱۷۳۶۵۷۰۵۰

Samtroschan@gmail.com

instagram.com/samt_roshan

www. samteroshan.com

حق چاپ محفوظ است

۷	 مقدمه
۱۳	 فصل اول
۱۳	 (کوچه باغ‌های شیراز)
۲۵	 فصل دوم
۲۵	 (ورود به نخلستان خواجه)
۳۰	 فصل سوم
۳۰	 (ورود به سرزمین آخرین پیغمبر شعر و ادب پارسی)
۴۰	 فصل چهارم
۴۰	 (رمزگشای از یک حکایت)
۴۷	 فصل پنجم
۴۷	 (رهایی از گرداب سعدی)
۵۴	 فصل ششم
۵۴	 (سعدی ستیزی)
۶۷	 فصل هفتم
۶۷	 (مهمترین پند سعدی به بشریت)
۷۴	 فصل هشتم
۷۴	 (ورود به جزیره مثنوی)
۹۲	 فصل نهم
۹۲	 (مولانا پرستی)
۱۰۶	 فصل دهم
۱۰۶	 (جنجال در قونیه)
۱۱۸	 فصل یازدهم
۱۱۸	 (ورود شمس به قونیه)
۱۳۴	 فصل دوازدهم
۱۳۴	 (غیبت نخستین)

۱۴۲	 فصل سیزدهم
۱۴۲	 (بارگشت شمس به قونیه)
۱۵۷	 فصل چهاردهم
۱۵۷	 (غیبت دوباره شمس و ابهام در قتل او)
۱۶۸	 فصل پانزدهم
۱۶۸	 (مقایسه شعر و اندیشه‌های مولانا با شاعر هم عصرش سعدی)
۱۸۱	 فصل شانزدهم
۱۸۱	 (نگاه مولانا و سعدی به جایگاه زن)
۱۹۰	 فصل هفدهم
۱۹۰	 (مولانا پادشاه شعر عرفانی)
۱۹۸	 فصل هجدهم
۱۹۸	 (صدای بای دوست)

مقدمه

می‌گویند اولین شعر پارسی را یکی از نامه‌نگاران (دبیر رسایل) یعقوب لیث صفاری به نام محمد بن وصیف سجزی (سیستانی) سراییده.

اگر روایتی که در کتاب تاریخ سیستان آمده درست باشد، وی نخستین پارسی زبانی است که به پارسی شعر سراییده. اول شعر پارسی اندر عجم او گفت و پیش از او کسی نگفته بود.

تاریخ نگاران معتقدند که وقتی یعقوب لیث، خوارج را در کرمان و فارس شکست داد و حاکمان و فرماندهان آنان را به اسارت گرفت، گروهی از شاعران به رسم زمانه، اشعاری در مدح و ستایش ایشان به زبان عربی سراییدند.

اما یعقوب بر آشفت و با عصبانیت به آنها گفت:

چیزی که من اندر نیابم، چرا باید گفت.

در این هنگام محمد بن وصیف جلو آمد و شعری به زبان پارسی در ستایش نخستین پادشاه سلسله صفاریان سرایید.

ای امیری که امیران جهان خاصه و عام / بنده و چاکر و مولای و
سگ بند و غلام

ازلی خطی در لوح که ملکی بدهید / به ابی یوسف یعقوب بن
اللیث هما

اما عده‌ای از تاریخ نگاران، محمد بن وصیف سیستانی را
اولین سراینده شعر پارسی نمی‌دانند و معتقدند که قبل از وی
نیز بودند کسانی که به پارسی شعر سراییده‌اند و حتی عده‌ای از
این افراد نخستین سرایش شعر پارسی را به بهرام گور نسبت
داده‌اند.

منم آن پیر دمان و منم آن شیر یله / نام من بهرام گور و کنیتم
بوجیله

استاد و مبارک زیادی وجود دارد که پادشاهان ساسانی به
زبان پهلوی صحبت می‌کردند.

ولی این شعر به زبان دری گفته شده و هیچ گونه سند
و مدرک معتبری که ثابت کند بهرام شاه، این شعر را برای
همسرش دلارام سراییده وجود ندارد.

با این همه اگر ما اشعار مذهبی زرتشت و مانی را نادیده
بگیریم، محمد بن وصیف سجری نخستین کسی است که
دست کم بعد از اسلام اولین شعر پارسی را سراییده.

اما امروز که من این مطلب را می‌نویسم، بیش از هزار سال
از سراییدن شعر محمد بن وصیف می‌گذرد و در این سال‌ها
زبان پارسی تغییرات زیادی کرده.